

Prajeme Vám pokojný rok 2021

Imrich Weiner-Kráľ *Banská Bystrica*, 1930–1935
Dielo je majetkom Stredoslovenskej galérie

MOTTO ROKU 2021

**„UMENIE JE BOJOM PROTI SMRTI. MY UŽ DÁVNO
NEBUDEME, KEĎ NAŠE DIELA EŠTE BUDÚ ROZPRÁVAŤ
O NÁS A NAŠEJ DOBE.“**

Imrich Weiner-Kráľ

(V tomto roku si pripomínáme 120. výročie narodenia najoriginálnejšieho slovenského výtvarného nadrealistu.)

Príhovor riaditeľky

Milí návštevníci a priatelia Slovenského inštitútu v Prahe,

dovoľte mi, aby som Vás srdečne pozdravila pri príležitosti začiatku môjho pôsobenia v Slovenskom inštitúte v Prahe. Hoci sa Hérakleitos nemýli, že dvakrát vstúpiť do tej istej rieky sa nedá, predsa len prichádzam s trúfalou predstavou, že sa pokúsim vo všetkom, čo sa podarilo, nadviazať na svoje funkčné obdobie v rokoch 2001 – 2005. Ale zároveň aj s túžbou, aby som napomohla prezentovať aktuálne Slovensko, zvlášť jeho umenie, a tiež výsledky vedeckého výskumu a úsilie o inovácie, ktoré rovnocenne spoluvytvárajú kultúrny obraz krajiny. Mojou ambíciou je umožniť viesť v týchto oblastiach rovnocenný dialóg nielen s českým prostredím, ale – pokiaľ možno – s celoeurópskym.

Zastávam však názor, že nemožno opomínať ani tých, ktorí tu boli pred nami. Tých, ktorí položili a rozvinuli intelektuálne základy slovenskej spoločnosti, aby na nich mohli stavať ďalšie generácie. Je našou povinnosťou vracať sa k minulosti z pohľadu prítomnosti. K významným slovenským literátom, architektom, výtvarným umelcom, hudobným tvorcom a interpretom, divadelným a filmovým tvorcom, a samozrejme k zásadným postavám slovenskej histórie. Predovšetkým si pripomenieme 100. výročie narodenia dejinotvornej osobnosti, česko-slovenského politika, symbolu Pražskej jari, Alexandra Dubčeka. Z radov umelcov si pripomenieme jubileum spisovateľa a scenáristu Dušana Dušeka, nedožitý jubileá spisovateľa a bývalého veľvyslanca Slovenskej republiky v Českej republike Ladislava Balleka, či neústupných spisovateľov Jána Vilikovského a Dušana Mitanu. Ďalej storočnicu narodenia dramatika a scenáristu Ivana Bukovčana či 70. výročie úmrtia na svoju dobu mimoriadnej moderne uvažujúcej spisovateľky Boženy Slančíkovej-Timravay. Z architektov si spomenieme na avantgardného tvorca kúpeľnej architektúry Artúra (Slatinského) Szalatnaya alebo na Ludwiga Christiána, autora 1. výškovej budovy v Bratislave tzv. Manderlák, ktorú navrhol pre prvorepublikového bratislavského podnikateľa Rudolfa Manderlu. V rámci výtvarnej scény si pri príležitosti nedožitého jubilea pripomenieme dielo Milana Paštéku, surrealistického maliara Ladislava Gudernu či najoriginálnejšieho slovenského výtvarného nadrealistu Imra Weinera-Kráľa. Z osobností hudby nemožno opomenúť Jána Cikkeru, Mikuláša Schneidera-Trnavského, Andreja Očenáša či storočnicu Ota Ferenczyho. Veľkou udalosťou roku 2021 je, že slovenská kinematografia oslávi sté výročie svojho vzniku!

E-BULLETIN

JANUÁR|2021

A v rámci divadla by sme radi oslovili české publikum prostredníctvom inscenácií z bohatého alternatívneho divadelného prúdu. Keďže som teatrologička a divadelná historička, dovoľm si citovať prvého slovenského moderného divadelného režiséra Ferdinanda Hoffmanna, ktorý pred takmer storočím vstupoval do divadelného života – zhodou okolností – s pražskou diváckou skúsenosťou. „Nebude dobrým Slovákom ten, kto sa bude iba biť do prs, ale ten, ktorý bude žiť život kultúrneho človeka.“ Byť kultúrnym je teda prirodzený prejav národnej hrdosti, ktorú by mal človek cítiť aj za hranicami svojej krajiny, kdekoľvek sa nachádza. Napriek tomu, že práve vstupujeme už do druhého roka pandémie, akej súčasník ešte nečelil, je to práve kultúra v najširšom zmysle slova, ktorá by nám mala byť oporou ju prekonávať. Každá dobrá kniha, pôsobivé vizuálne umelecké dielo, film s podnetným myšlienkovým posolstvom, či hudba odpútavajúca nás od ťaživej každodennosti, majú schopnosť vyvolať v človeku pozitívne nastavenie. A hoci nás súčasná situácia vytlačila do online priestoru, budeme sa snažiť sprostredkovať Vám umelecké hodnoty či inšpirácie a impulzy zo slovenskej kultúry aspoň virtuálne.

Zostaňte s nami!

V novom roku 2021, ktorý – a na to takisto pamätáme (!) – je v slovenskej kultúre rokom dizajnu, Vám prajem veľa zdravia a kultúrnych zážitkov, a verme, že čoskoro aj „naživo“.

Ľubica Krénová, riaditeľka Slovenského inštitútu v Prahe

Pripravujeme

SLOVENSKÉ ROZPRÁVKY: číta slovenský herec Robert Roth

Nedeľa, 17. 1. o 18,00

V čase kritickej pandemickej situácie, keď sa nemôžeme osobne stretávať, sme pre Vás pripravili cyklus slovenských rozprávok na počúvanie. Radi by sme nimi oslovili najmä tých Slovákov v Českej republike, ktorí sem prišli na štúdiá, získali tu zaujímavú prácu a možno aj založili rodiny. Teda rozprávky pre Vaše deti!

Slovenské rozprávky SME (od Pavla Dobšinského či Hansa Christiana Andersena) vznikli z iniciatívy slovenského denníka SME a narozprával ich jeden z najtalentovanejších slovenských hercov strednej generácie, člen Slovenského národného divadla **ROBERT ROTH**.

Slovenské rozprávky Vám budeme prinášať vďaka

spolupráci s denníkom SME v pravidelnom čase: **KAŽDÚ NEDEĽU o 18,00**.

Každú nedeľu o 18:00 pribudne nová rozprávka, avšak aj tie predchádzajúce si môžete vypočuť z archívu.

Sledujte nás na facebooku, počúvajte rozprávky a šírte ich ďalej!

[Odkaz na FB Slovenského inštitútu v Prahe.](#)

JUBILEUM DUŠANA DUŠEKA

Pri príležitosti 75. narodenín slovenského literárneho tvorcu Dušana Duška pripravujeme s

Literárnym informačným centrom v Bratislave komponovaný program (live stream).

Účinkujú: Dušan Dušek, Zuzana Kronerová a ďalší.

Sledujte nás [na facebooku!](#)

INŠTALÁCIA MICHALA JANIGU

V spolupráci s Voľnočasovým centrom H55 a organizáciou Praha 14 kulturní pripravujeme inštaláciu kamenných sôch slovenského sochára Michala Janigu zo série **Prométheus**. Realizácia inštalácie sa uskutoční dňa **1. 2.** v záhrade Voľnočasového centra **H55** v Prahe – Hloubětín a potrvá do 30. 6. 2021.

[Michal Janiga](#) (1991) je absolvent Akadémie umění v Prahe, Ateliéru figurální sochy a medaile (škola Vojtěcha Míči).

Sledujte nás [na facebooku!](#)

SLOVENSKÉ „ATELIÉRY DUŠE“ V ČESKU: cyklus portrétov osobností slovenského pôvodu

Pripravujeme pre Vás takisto nový cyklus portrétov osobností slovenského pôvodu, žijúcich v Českej republike. Nazvali sme ho **Slovenské „ateliéry duše“ v Česku**. Do „ateliérov duše“, teda do prostredia, v ktorom sídli jedinečný ľudský talent a realizuje sa tvorivý potenciál človeka do osobitej podoby, nahliadneme virtuálne.

Priblížime Vám „ateliéry duše“ tých, ktorí svojimi neprehliadnutelnými výsledkami práce obohacujú krajinu, v ktorej pôsobia, no zároveň tak prispievajú k pozitívnemu obrazu Slovenska ako krajiny nezameniteľných osobností, ktoré sa – nehľadiac na to, aká je ich oblasť sebarealizácie – dokázali presadiť v susednom i vzdialenejšom zahraničí.

Jedným z prvých našich vzácnych virtuálnych hostí bude sopranistka Simona Houda Šaturevová, operná speváčka slovenského pôvodu s výrazným medzinárodným renomé. Môžete sa teda tešiť na **Profesionálne skúsenosti sopranistky Simony Houda Šaturevej**.

Informujeme

UMENIE

Divadelná inscenácia: SOVA (SND)

Informujeme Vás o najnovšej inscenácii v Slovenskom národnom divadle od **NATÁLIE KOCÁBOVEJ**. Radi by sme ju predstavili aj v Českej republike, keď to bude možné...

Komornú hru Sova populárna súčasná česká spisovateľka, poetka, speváčka a dramatička nanovo prepísala na objednávku Dariny Abrahámovej, dramaturgičky Činohry Slovenského národného divadla a priamo na „telo“ skvelých slovenských herečiek, akými sú **Božidara Turzonovová a Barbora Andrešičová**.

Inscenácia o rozdielnych názoroch, prežitkoch, ale i vzájomnom porozumení dvoch generácií. „Príbeh je výnimočný svojou obyčajnosťou. Žiadny autorský manierizmus. Žiadne zbytočné schválnosti. Čisté situácie. Každý z nás Ich dôverne pozná. Esencia rodinných vzťahov a medzigeneračných stretov...“ (Valerie Schulzová, režisérka).

Online premiéra prebehla
23. októbra 2020 o 19.00.

Foto: Ľuboš Kotlár, archív SND

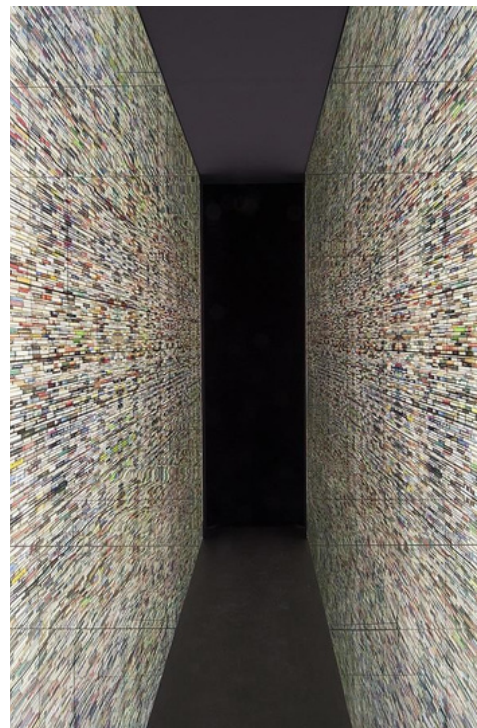
UMENIE

Výstava vizuálneho umenia:

Matej Krén | Mnemocinema

Muzeum moderního umění, Salon, Kabinet
(Denisova 47, Olomouc)
12. 11. 2020 - 2. 5. 2021

Matej Krén (1958) je jedným zo slovenských výtvarníkov, ktorého tvorba si získala výrazné medzinárodné uznanie. Jeho knižná rotunda Gravity mixer sa stala podstatnou súčasťou expozície Českého pavilónu na EXPO 2000 v Hannoveri. Široká verejnosť ho pozná predovšetkým vďaka jeho inštalácii IDIOM, ktorú v roku 1998 natrvalo umiestnil do vestibulu Mestskej knižnice na Mariánskom námestí v Prahe. Inštalácia, ktorá je vytvorená z približne 20 000 kníh, je symbolom nekonečnosti poznania a autor za ňu získal aj najviac ocenení. Na túto inštaláciu nadväzuje aj projekt Mnemocinema v Múzeu umenia Olomouc.

Výstavu tvoria dve rozsiahle inštalácie:

Pasáž MNEMOCINEMA, ktorá je priamym odkazom na projekt Pasáž (2004). Nový projekt vychádza z pôvodného myšlienkového rámca, ale vďaka moderným technológiám a iluzórne pohybujúce sa projekciu na LCD monitoroch, sa stáva pasáž virtuálnou realitou s predstieranou prítomnosťou kníh.

AMNEZITÁŘ je výstava objektov vytvorených z vyradených kníh, ktoré prešli deštrukčným procesom zastaveným tesne pred ich zničením. Výber exponátov, ich priestorové usporiadanie, osvetlenie a vôbec celá štruktúra inštalácie projektu sa významovo mení, stupňuje, avšak vždy narazí na zovretý rámec skutočného výstavného priestoru.

Viac info k výstave.

E-BULLETIN

JANUÁR|2021

UMENIE

Vydavateľstvo ARGO venovalo januárové číslo slovenským autorom

Renomované české vydavateľstvo s tridsaťročnou tradíciou sa rozhodlo venovať januárové číslo interaktívneho časopisu **#mojeargo** slovenským autorom. Zaujímať by Vás mohol aj ich výber „Slovensko v prekladu“, a zvýhodnené ceny publikácií slovenských autorov a ich tvorby preloženej do češtiny.

Odkaz na web.

JUBILEÁ

Dušan Dušek, literárny tvorca (* 4. 1. 1946)

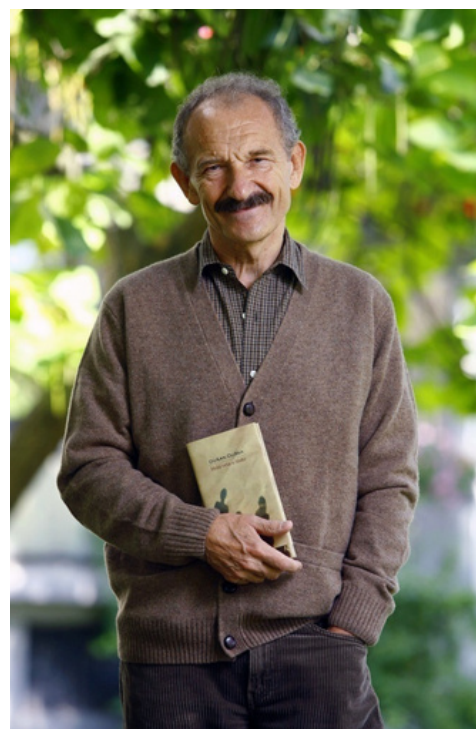
75. narodeniny oslávil slovenský básnik, prozaik, filmový scenárista, pedagóg, autor rozhlasových hier a literatúry pre deti a mládež.

Pracoval ako lektor vo vydavateľstve Smena, redaktor v časopisoch Tip, Kamarát, Slovenské pohľady. Niekdajší debutant z časopisu Mladá tvorba patrí k mladšej generácii debutantov zo šesťdesiatych rokov 20. storočia.

Ako knižný autor je v literatúre prítomný od r. 1972. Po prvých dvoch juvenilných, tematicky komponovaných knihách *Strecha domu* (1972) a *Oči a zrak* (1976) sa v r. 1982 autorsky zadefinoval a vyhranil skvelou poviedkovou knihou *Poloha pri srdci*.

Od roku 1993 zároveň vyučuje scenáristiku a dramaturgiu na Vysokej škole múzických umení v Bratislave, v súčasnosti pôsobí ako vedúci Ateliéru scenáristickej tvorby na tamojšej Filmovej a televíznej fakulte. Autorsky sa podieľal na scenároch napr. k filmom *Ružové sny*, *Ja milujem ty miluješ*, oba v réžii Dušana Hanáka, alebo *Krajinka* v réžii Martina Šulíka.

Medzi jeho ocenenia patrí napr. **Krištáľové krídlo (2002)** a **Cena Jána Johanidesa (2012)**.

JUBILEÁ

Juraj Lexmann, hudobný skladateľ (*19. 1. 1941)

Dňa 19. 1. 2021 oslávi svoje 80. narodeniny slovenský muzikológ, skladateľ, autor a režisér hudobných dokumentárnych filmov a televíznych diel, Juraj Lexmann.

Je autorom hudby k viac než 120 filmom (napr. k dlhometrážnym kresleným filmom Viktora Kubalu *Krvavá pani*), autor hudby k scénickým programom SLUK-u (napr. *Slnovrat*), komornej hudby, piesní, autor a režisér hudobných dokumentárnych filmov a televíznych relácií (napr. *Filozofia hudby*, cyklus *Deti hudobníci*), realizoval strih a hudobnú dramaturgiu k cca 1400 filmom spravodajskej, dokumentárnej a animovanej tvorby.

Je členom International Cooperative in Systematic and Comparative Musicology. V oblasti výskumu sa zameriava na filmovú hudbu, liturgickú hudbu a hudobnú kultúru.

Je autor kníh:

Audiovizuálne médiá a hudobná kultúra (2009, 2002), Slovenská televízia a jej perspektívy (2007), Teória filmovej hudby (2006, 1981), Liturgický spevník pre tretie tisícročie (2000), Slovenská filmová hudba 1896 – 1996 (1996).

VEDA, VÝSKUM A INOVÁCIE

Slovenská designérka získala architektonickú cenu za prototyp stanice, ktorá zbavuje oceán plastov

Pod názvom **Ôsmy kontinent (The 8th Continent)** vytvorila slovenská dizajnérka **Lenka Petráková** prototyp plávajúcej stanice, ktorá umožňuje čistenie oceánu od plastového odpadu. Ako informuje web Calvert Journal, za návrh získala najvyššie ocenenie v architektonickej súťaži Grand Prix Award for Innovation of the Sea (Grand Prix za architektúru a morské inovácie), ktorá sa špecializuje na kreatívne riešenie environmentálnych problémov. Model je zložený z budov v tvare okvetných lístkov, ktoré stoja na plošinách pripomínajúcich chápadlá. Celý projekt je navrhnutý tak, aby fungoval v súlade s morskými prúdmi, s využitím prílivu, odlivu a tiež solárnej energie.

"Ide síce o nerealizovaný projekt, ale ako hovoril Jules Verne: čokoľvek si jeden človek predstavuje, môže druhý človek uskutočniť," dodáva Petráková s tým, že dúfa, že jej projekt v budúcnosti pomôže čistiť oceán.

Zdroj: Český rozhlas

Čítajte viac.

SLOVENSKÉ KNIHY

Milí čitatelia, neprehliadnite podnetné knižné novinky z roku 2020:

Michal Hvorecký: Čierny lev (Marenčin PT, 2020)

Michal Hvorecký sa vo svojej poslednej zbierke poviedok vrátil k literárnej fantastike a reaguje na výzvy 21. storočia ako globálna migrácia, klimatická kríza, pravicový populizmus či náboženský fanatizmus. V jedenástich príbehoch nechýba napätie, irónia ani humor.

Poviedka 2020: kolektív autorov (KK Bagala, 2020)

Zborník najlepších poviedok 24. ročníka tradičnej literárnej súťaže. Hlavnú cenu získal Peter Hoferica a porota udelila aj osem prémie, ktoré získali: Tímea Krekovič Beck, Matúš Benkovič, Šimon Drgoňa, Karlos Kolbas, Daša Krištofovičová, A. P. Zacharová, Štefan Ziegler a Svetlana Žuchová. V knihe je okrem všetkých ocenených poviedok aj predslov predsedníčky poroty Márie Modrovich, štatistické údaje a názvy poviedok, ktoré postúpili do druhého a tretieho kola.

Martin M. Šimečka: Telesná výchova (N Press, 2020)

Martin M. Šimečka na niekoľko mesiacov v roku opúšťa civilizáciu a sťahuje sa na samotu, do maringotky pod Muránskou planinou.

„Šimečkov jazyk je nádherne jednoduchý, zdobený jemnou čipkou sebaíronie. V rozprávaní je od začiatku ticho prítomné aj uvedomovanie si starnutia, nevyliciteľnej choroby a definitívy vlastnej smrti. Je to vzrušený a vzrušujúci text. Čitateľa môže predsa len upokojiť jeho ľudský odkaz: spomalme a žijme s mierou. Presne podľa Aristotelovho napomenutia.“ László Szigeti, editor knihy, spisovateľ a dlhoročný riaditeľ vydavateľstva Kalligram.

SLOVENSKÉ KNIHY

Vlasta Jaksicsová: Čas Herodes alebo šťastný vek? Spor o modernitu v slovenskej spoločnosti a kultúre (VEDA, 2020)

Zásadné štúdie významnej slovenskej historičky a kulturologičky, vedeckej pracovníčky Historického ústavu Slovenskej akadémie vied, autorky ocenej publikácie Kultúra v dejinách. Dejiny v kultúre, ktorá predstavuje fascinujúci pohľad na formovanie sa prvých generácií slovenských intelektuálov v bývalom Československu.

Vladimír Štefko a kolektív: Dejiny slovenského divadla II. (Divadelný ústav, 2020)

Druhý diel významného opusu Divadelného ústavu Bratislava, ktorý rekonštruuje dejiny profesionálneho divadla na Slovensku až po spoločensky a kultúrne prelomové deväťdesiate roky, teda do roku 2000. Vydanie druhého dielu tohto unikátneho opusu bolo vrcholnou udalosťou uplynulého Roku slovenského divadla. Veríme, že prezentácia publikácie sa uskutoční aj v Prahe.

Ľubica Krénová: Martin Huba (Slovart a Divadelný ústav, 2020)

Rezumujúci pohľad na dielo herca, režiséra a pedagóga, ktorého participácia v storočných dejinách slovenského profesionálneho divadla, vrátane tvorby jeho rodičov opernej speváčky Mimi Kišonovej a činoherca Mikuláša Hubu, predstavuje asi sedemdesiatpäťročný časový výsek. Publikácia zároveň prináša doposiaľ najdlhší a najotvorenejší dialóg s Martinom Hubom, ktorý hovorí aj o českom divadelnom prostredí, v ktorom často hral aj režíroval.

ZAÚJÍMAVOSTI

Máme najdlhší jaskynný systém Karpát

V Demänovskej doline sa jaskyniarom podarili významné objavy nových priestorov, čím sa oficiálne predĺžil Demänovský jaskynný systém.

Čítajte viac.